

SARAJEVSKI
OTVORENI
CENTAR

“

2021

IZVJEŠTAJ O RADU

Sarajevskog otvorenog centra

SADRŽAJ

SOC ukratko	3
Uvodna riječ	4
Ključne aktivnosti i postignuća	5
Komunikacije	27
Finansije	29
Razvoj organizacije	32
Pogled u budućnost	34
Skupština	37
Upravni Odbor	37
Tim	37

SOC UKRATKO

Sarajevski otvoreni centar radi na unapređivanju ljudskih prava, posebno položaja i ljudskih prava LGBTI osoba i žena u Bosni i Hercegovini, i to interpretacijom, predstavljanjem i zastupanjem autentičnih iskustava osoba koje trpe kršenja ljudskih prava i neravnopravan položaj te zagovaranjem pravnih, političkih, ekonomskih, socijalnih i kulturnih promjena u svim oblastima života.

Sarajevski otvoreni centar već 15 godina uspješno djeluje u oblasti zaštite prava žena i LGBTI osoba, a naše djelovanje je usmjereno na obezbjeđivanje pravne i psiho-socijalne pomoći i savjetovanja za LGBTIQ osobe; saradnju sa institucijama na svim nivoima vlasti, u svrhu unapređenja javnih politika i zakonodavstva za zaštitu i promociju ljudskih prava LGBTI osoba i žena te provođenje istih; pomoć i podršku pri provođenju edukativnih i informativnih programa i aktivnosti za predstavnike/ce institucija, organizacija civilnog društva, medija i građane/ke o pitanjima vezanim za zaštitu i promociju ljudskih prava LGBTI osoba i žena; podršku u izgradnji kapaciteta i daljnjem razvoju organizacija i neformalnih grupa civilnog društva koje rade u oblasti zaštite i promocije ljudskih prava LGBTI osoba, žena, ali i drugih ranjivih i manjinskih grupa; provođenje istraživanja, izdavanje štampanih i elektronskih publikacija, medijskih kampanja te umjetničkih aktivnosti u oblasti zaštite i promocije ljudskih prava LGBTI osoba i žena.

Pored toga, Sarajevski otvoreni centar koordiniše Inicijativu za monitoring evropskih integracija Bosne i Hercegovine. To je neformalna koalicija četrdeset organizacija civilnog društva koja doprinosi praćenju reformi i nadgleda primjenu politika, prava i standarda Evropske unije, fokusirajući se na pitanja demokratizacije, vladavine prava, te ljudskih i manjinskih prava.

Sarajevski otvoreni centar
Podgaj 14
71 000 Sarajevo

tel: + 387 (33) 551 000
fax: + 387 (33) 551 002

www.soc.ba - office@soc.ba // www.lgbti.ba // www.eu-monitoring.ba

UVODNA RIJEČ

Izveštaj o radu Sarajevskog otvorenog centra tokom 2021. godine je predstavljen kroz osnovne informacije o samoj organizaciji, ključnim postignućima struktuisanim kroz strateški okvir Sarajevskog otvorenog centra za period 2021-2023: njegove strateške ciljeve i podciljeve, te informacije o finansijama, komunikacijama, razvoju organizacije i narednim planovima i fokusima.

Sam izveštaj navodi samo ključne uspjehe i performanse organizacije tokom godine, a sveobuhvatan prikaz rezultata je dostupan kroz monitoring Dokument za procjenu rezultata.

Nadamo se da ovaj izveštaj nudi sliku o radu Sarajevskog otvorenog centra i njegovoj poziciji među organizacijama civilnog društva u Bosni i Hercegovini.

KLJUČNE AKTIVNOSTI I POSTIGNUĆA

I UTEMELJEN PRAVNI OKVIR I OKVIR POLITIKA ZA LJUDSKA PRAVA ŠIROM BiH

PRAVO NA PRIVATNI I PORODIČNI ŽIVOT ZAGOVARA SE PRED RELEVANTNIM ZAKONODAVNIM TIJELIMA

- 8 zastupnika/ca u federalnom Parlamentu podržava usvajanje posebnog zakona koji reguliše pitanja istospolnih zajednica
- Otvoren institucionalni dijalog o pravnom statusu istospolnih zajednica u Republici Srpskoj
- Započeto jedinstveno istraživanje o preprekama uzimanja roditeljskog dopusta za očeve

Tokom 2021. godine, SOC je, u uloji posmatrača, **aktivno učestvovao na četiri sastanka Interresorne radne grupe Vlade FBiH koju je imenovala Vlada FBiH u cilju pronalaska adekvatnog pravnog rješenja za istospolne parove.**

Radna grupa je - između ostalog - uz našu podršku, znanje i ekspertizu, izvršila analizu propisa u okviru kojih istospolni parovi iz životne zajednice mogu ostvariti svoja prava koja proizlaze iz Evropske konvencije za ljudska prava i presuda Evropskog suda za ljudska prava. U narednom periodu ćemo nastaviti pratiti proces, čiji ishod treba biti upućivanje zvaničnog zaključka Vladi FBiH o tome koje propise je potrebno usvojiti da bi se izbjegla diskriminacija istospolnih parova u FBiH. Poslije toga, naredni koraci bili bi imenovanje radne skupine za kreiranje navedenih propisa i upućivanje istih u parlamentarnu proceduru.

Pored toga smo paralelno nastavili/e aktivnosti zagovaranja i za pravno prepoznavanje istospolnih zajednica života/istospolnih parova u Republici Srpskoj, **te smo inicirale razgovore sa službenicima/cama iz Ministarstvom porodice, omladine i sporta RS-a, savjetnikom Vlade RS-a, službenicima/cama Ministarstva za europske integracije i međunarodnu suradnju i zastupnicom u Narodnoj skupštini RS-a.**

Započeli/e smo i obimno istraživanje o preprekama za korištenje roditeljskog odsustva za očeve u Bosni i Hercegovini, kojim namjeravamo istražiti kako izgleda proces uzimanja, tj. pristupa pravu na porodijsko odsustvo, da li ima i koje su legislativne, administrativne, ekonomske i šire društvene prepreka za očeve pri korištenju ovog prava. Pored analize pravnog okvira za regulisanje porodijskog odsustva, istražile/i smo i administrativne procedure za korištenje porodijskog odsustva (broj očeva koji je podnio zahtjev za ostvarivanje naknade umjesto plate za vrijeme korištenja porodijskog odsustva, nadležne službe), te odgovore 500 očeva do kojih je agencija za ispitivanje javnog mnjenja došla anketiranjem, a koji su dobili dijete u periodu od 2016-2021.godine, kao i odgovore osam očeva koji su koristili porodijsko odsustvo u ovom periodu, a sa kojima smo obavili razgovor u fokus grupama. Rezultati analize će biti objavljeni tokom 2022. godine, a koji će nam dalje služiti u **kreiranju sistemskih i sveobuhvatnih preporuka i policy rješenja koja će ubrzati proces smanjenja rodnog jaza u brizi o djeci.**

PRAVA NA SAMOODREĐENJE, SVJESNOST O VLASTITOM TIJELU, INTEGRITET I AUTONOMIJU ISTRAŽUJU SE I PREDSTAVLJAJU RELEVANTNIM STRANAMA UZ KONKRETNE ZAKONODAVNE PRIJEDLOGE I PRIJEDLOGE POLITIKA

- Grupa trans osoba i roditelja je osnovana, osnažena i uključena u proces zagovaranja za pravno priznavanje rodnog identiteta i pokrivanja troškova prilagodbe spola
- Izrađen dokument sa modelima pravnog prepoznavanja rodnog identiteta prema trenutno važećim zakonskim odredbama u BiH koje će zagovaračka grupa koristiti dalje u procesu konsultativnih i radnih sastanaka s relevantnim institucijama

Tokom 2021. godine, Sarajevski otvoreni centar je, u okviru USAID/INSPIRE programa, započeo **implementaciju projekta usmjerenog na adekvatno regulisanje pravne promjene spola i pokrivanja troškova prilagodbe spola kroz sistem zdravstvenog osiguranja u Bosni i Hercegovini** kroz uključivanje trans osoba/zajednice, kao i roditelja u aktivno zagovaranje za pravno priznavanje rodnog identiteta i pokrivanja troškova prilagodbe spola kroz sistem zdravstvenog osiguranja i podizanje svijesti javnosti i lokalnih zajednica, te zagovaranje za pravnu promjenu spola tako da se razviju zakonska rješenja koji će na sistematski i sveobuhvatan način regulisati proceduru promjene oznake spola u ličnim dokumentima i jedinstvenog matičnog broja na osnovu vlastitog zahtjeva trans osobe i prava na samoodređenje, bez zahtjeva za prethodnom bilo kakvom medicinskom intervencijom.

Iako je SOC još 2016. godine izradio 3 modela zakona o rodnom identitetu, 2022. godina će biti ključna u **ciljanom zagovaranju zakonskih i policy rješenja za regulisanje pravne promjene spola i pokrivanja troškova prilagodbe spola, uz blisku saradnju sa predstavnicima/cama ministarstava zdravstva, zavoda za zdravstvo, MUP-ova, kao i Ministarstva za ljudska prava BiH.**

SLOBODE UDRUŽIVANJA, IZRAŽAVANJA I OKUPLJANJA ŠTITE SE I UNAPREĐUJU KROZ CILJANE I KOORDINIRANE AKTIVNOSTI ZAGOVARANJA

- Upućeni amandmani na Nacrt zakona o slobodi okupljanja u Kantonu Sarajevo, sa posebnim fokusom na usklađivanje sa međunarodnim standardima i na uklanjanja prepreka za (LGBTI) organizatore/ice protesta i skupova
- SOC uključen u komentarisanje Nacrta Zakona o mirnom okupljanju Kantona 10
- Adresirana pitanja slobode okupljanja vezana za LGBTI osobe, aktiviste/kinje i organizacije širom Bosne i Hercegovine kroz brojne izvještaje i podneske

Krajem 2020. godine, MUP KS-a je pozvao stručnu javnost i sve zainteresovane organizacije i građane da se uključe u javne konsultacije o Nacrtu zakona o mirnim javnim okupljanjima na području Kantona Sarajevo i Nacrtu zakona o javnim priredbama i drugim oblicima okupljanja na području Kantona Sarajevo. SOC se odazvao tom pozivu, te **poslao prijedlog amandmana na Nacrt zakona o mirnim javnim okupljanjima na području KS**. Naši komentari i sugestije doprinijeli bi lakšem uživanju prava na okupljanje građanima/kama u Kantonu Sarajevo, te olakšali nadležnim institucijama zaštitu slobode okupljanja i promociju ovog demokratskog vida komuniciranja institucija i građana/ki.

No, tokom 2021. godine, proces je vraćen korak unazad, i radna grupa za izmjene ovih zakona je ponovo kreirala nacrt, koji nam nije bio dostupan i uprkos svim našim nastojanjima da se dati komentari i sugestije razmotre kroz naš doprinos radnoj grupi, što kroz otklanjanje nedostataka koje smo uočile/i u praksi, što kroz pomoć u uspostavljanju temelja za adekvatnu zaštitu i poštivanje slobode okupljanja i unaprijeđenu saradnju civilnog društva i institucija Kantona Sarajevo. Prema informacijama koje su dostupne SOC-u, novi nacrt, koji nije ušao u druge zakonodavne faze, a čija rješenja potencijalno mogu biti usmjerena na daljnje restrikcije u oblasti slobode okupljanja, neće biti dalje razmatran u periodu prije izbora, no SOC će nastaviti pratiti ovaj proces, i adekvatno ćemo reagovati i kroz sam proces donošenja odluka o ovim izmjenama, kao i kroz druge alate i pristupe koji su na raspolaganju organizacijama civilnog društva.

U međuvremenu, tokom 2021. održale/i smo sastanke i sa MUP-ovim HNK-a i Kantona 10 te ponudili našu ekspertizu u oblasti izmjene zakona o javnom okupljanju, ukoliko se nađu na dnevnom redu vlada ovih kantona. **MUP Kantona 10 nas je pozvao da damo naše komentare na Nacrt Zakona o mirnom okupljanju Kantona 10, što smo i učinili početkom 2022. godine.**

ZAŠTITA OD NASILJA, NERAVNOPRAVNOSTI I DISKRIMINACIJE SE OSIGURAVA I TEMELJI ZA JEDNAK TRETMAN SVIH OSOBA, APOSTAVLJAJU SE KROZ KONKRETNE ZAKONODAVNE PRIJEDLOGE I PRIJEDLOGE POLITIKA KOJI SE ZAGOVARAJU PRED RELEVANTNIM STRANAMA

- Razvijene i usvojene Smjernice za postupanje u slučajevima uznemiravanja i diskriminacije na osnovu spola, seksualne orijentacije i rodnog identiteta na Akademiji scenskih umjetnosti u Sarajevu
- Razvijeni amandmani na Krivični zakon FBiH koji ga usklađuju sa Istanbulsom konvencijom i regulišu govor mržnje na osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta

Sarajevski otvoreni centar je u saradnji sa Akademijom scenskih umjetnosti Univerziteta u Sarajevu, a zasnovano na Smjernicama za postupanje u slučajevima uznemiravanja i diskriminacije na osnovu spola koju je razvila Atlantska inicijativa u saradnji sa Akademijom, **razvio dokument Smjernice za postupanje u slučajevima uznemiravanja i diskriminacije na osnovu spola, seksualne orijentacije i rodnog identiteta koji je i usvojen od strane Akademije.** Kroz smjernice smo definisale/i i dodale prepoznavanje, prevenciju i adresiranje uznemiravanja na osnovu seksualne orijentacije, rodnog identiteta i spolnih karakteristika, ključne termine vezane za seksualnu orijentaciju, rodni identitet i spolne karakteristike, te uvele/i mogućnost imenovanja vanjskih savjetnika/ca za prevenciju seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja. Ovo je samo jedan od segmenata buduće saradnje SOC-a i Akademije koja se nastavlja u narednom periodu.

Tokom 2021. godine su **dopunjeni i razvijeni amandmani na Krivični zakon FBiH, koji ga usklađuju sa Istanbulskom konvencijom i regulišu govor mržnje na osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta**. Iako smo tokom 2021. godine u više navrata pokušavali ostvariti snažniju saradnju sa federalnim Ministarstvom pravde, te doprinijeti radu grupe koja je radila na nacrtu izmjena i dopuna Krivičnog zakona FBiH, nismo uspjeli u toj namjeri. No, kroz koaliciju sa drugim organizacijama koje se bave pitanjem adekvatne regulacije rodno zasnovanog nasilja, nastavit ćemo djelovati kroz daljnji zakonodavni proces i insistirati na izmjenama koje vode ka boljem zakonodavnom okviru u borbi protiv različitih oblika nasilja nad ženama i adekvatnijim sankcijama: **genitalno sakaćenje žena, seksualno uznemiravanje, psihičko nasilje; uzimanje porodičnog statusa počinitelja seksualnog delikta kao otežavajuće, a ne olakšavajuće okolnosti; zastarijevanje krivičnog gonjenja za djela protiv spolne slobode mora početi teći od punoljetstva žrtve; definiranje pristanka u sklopu odredbi o silovanju**.

II OSNAŽENE AGENTICE I AGENTI PROMJENA ŠIROM BIH

PRIPADNICE I PRIPADNICI LGBTI ZAJEDNICE, ŽENE I MUŠKARCI, INFORMIRANI SU, OSNAŽENI I ANGAŽIRANI TE SAMI ZAGOVARAJU LJUDSKA PRAVA I RAVNOPRAVNOST NA TEMELJU FEMINISTIČKIH PRINCIPA

- 500 LGBTIQ osoba i podržavatelja/ica posjetilo naš 21 događaj, uz poštivanje epidemioloških mjera i ograničenja
- Više od 300 posjetitelja/ki na Kvirhani, uz poštivanje epidemioloških mjera i ograničenja
- 38 osoba iz LGBTI zajednice dobilo usluge vršnjačkog savjetovanja
- 29 osoba iz LGBTI zajednice dobilo neki oblik pravnog savjeta
- 8 iz LGBTI zajednice dalje poduzelo institucionalne korake u adresiranju kršenja njihovih ljudskih prava
- 5 strateških parnica pred sudovima u BiH

Iako LGBTIQ osobe ostaju u centru našeg pružanja direktnih usluga psihosocijalne i pravne podrške redovnim programom na mjesečnoj/konstantnoj osnovi, kroz novi strateški plan smo usmjerene/i i na cis muškarce i žene u kontekstu pruženja ključnih informacija vezanih za njihova prava i položaj kao i za doprinos kvaliteti života u kontekstu ravnopravnosti i jednakosti.

SOC i Tuzlanski otvoreni centar (TOC) su od 25. do 27. juna u Sarajevu i 2. i 3. jula u Tuzli organizovali **novi festival queer umjetnosti pod nazivom Kvirhana**. Slogan Festivala "Tamo gdje je porodica", koji je odabran zbog činjenice da su mnoge LGBTIQ osobe odbačene od strane svojih porodica zbog svoje seksualnosti i/ili rodnog identiteta, te su drugu porodicu pronašle u LGBTIQ zajednici. Zajedno sa TOC-om, SOC kroz Kvirhanu kreira prostor gdje će LGBTIQ osobe ne samo biti ono što zaista jesu, nego i slaviti svoje identitete, iako je Kvirhana i mjesto susreta i slobode za sve one koji podržavaju LGBTIQ+ osobe ili propituju ustaljene norme vezane za spol, rod i seksualnost. Trodnevni festival je sadržavao niz projekcija filmova, radionicu, performans, izložbu, promociju publikacije, panel diskusije, te prateći noćni program. Time je započeo novi festival, oslonjen na tradiciju održavanja Merlinke u Sarajevu, koji pruža LGBTIQ zajednici u Bosni i Hercegovini novo, lokalno i prepoznatljivo iskustvo, u kulturno-aktivističkom smislu, ali i u fizičkom prostoru, koji će se održavati tokom juna, mjeseca ponosa.

SOC je nastavio i svoj dugogodišnji rad na pružanju pravne pomoći, kao i pravnog zastupanja lezbejki, gej, biseksualnih, transrodnih i interspolnih osoba pred institucijama i pravosudnim organima u Bosni i Hercegovini. Tokom 2021. godine, **29 osoba iz LGBTI zajednice se javilo za neki oblik pravnog savjeta, a 8 osoba je dalje poduzelo institucionalne korake u adresiranju kršenja njihovih ljudskih prava**. Nastavile/i smo i dalje voditi i slučajeve pred sudovima u Bosni i Hercegovini, gdje trenutno vodimo **5 slučajeva koji se odnose na nemogućnost nasljeđivanja partnera/ica, te drugih socio-ekonomskih prava vezanih za nemogućnost sklapanja partnerstva u BiH, diskriminaciju u pružanju usluga, poticanje na diskriminaciju**. Tokom 2022. godine očekujemo pokretanje dva nova slučaja, od kojih se jedan tiče pravnog neprihvatanja života u drugom rodnom identitetu kao osnovu za promjenu oznake spola, te drugi vezan za diskriminaciju u oblasti slobode okupljanja.

U decembru smo organizovale/i **trening o seksualnom uznemiravanju za studente/ice** kako bismo adresirale/i goruća pitanja prepoznavanja seksualnog uznemiravanja na visokoškolskim obrazovnim ustanovama, te ponudili studentima/cama znanje kako se nositi s uznemiravanjem i šta mogu poduzeti ukoliko im se ono desi.

ORGANIZACIJE, INICIJATIVE I AKTIVISTI I AKTIVISTICE KOJE SE BAVE LJUDSKIM PRAVIMA, LGBTI PITANJIMA I ŽENSKIM PRAVIMA ŠIROM BIH OSPOSABLJENE SU DA PRUŽAJU USLUGE I ZAGOVARAJU NA LOKALNOM, REGIONALNOM I NACIONALNOM NIVOU

- Oqueerno kolektiv, neformalna grupa LGBTIQ aktivista i aktivistkinja u Banja Luci, uz podršku Sarajevskog otvorenog centra nastavlja sa radom i uspješno organizuje događaje za LGBTIQ zajednicu u Banja Luci i okolici
- 5 organizacija osnaženo za pružanje peer-to-peer i psihosocijalne podrške LGBTI osobama u Banja Luci, Mostaru, Prijedoru, Tuzli i Zenici
- Usvojeni Gender akcioni planovi u 3 kantona (Bosansko-podrinjski kanton, Tuzlanski kanton i Zeničko-dobojski kanton) koji sadrže mjere za uspostavljanje rodne ravnopravnosti i smjernice za rad sa transrodnim i interspolnim osobama za medicinske radnike i u, te smjernice za regulisanje medicinskih i pravnih procedura u slučaju interspolnih osoba
- Osnažen civilni sektor za zagovaranje prava na slobodu okupljanja i praćenje implementacije preporuka iz Univerzalnog periodičnog pregleda (UPR) u Bosni i Hercegovini

Sa ciljem razvijanja LGBTIQ aktivizma u lokalnim zajednicama i podrške lokalnim inicijativama, u 2020. godini uz podršku Sarajevskog otvorenog centra **oformljen je Oqueerno kolektiv u Banja Luci**. Kroz Oqueerno događaje, koji su nastavljeni tokom 2021. godine, stvorio se siguran prostor za LGBTIQ zajednicu u Banja Luci i okolini. Uz podršku Sarajevskog otvorenog centra, kolektiv Oqueerno je organizovao ukupno 4 događaja (u 2021. godini 2) koji su okupili preko 100 osoba, a na posljednjem događaju je bilo prisutno više od 80 osoba iz LGBTIQ zajednice.

Dosadašnji događaji su se sastojali od održanih radionica o coming out-u, potrebama zajednice, razgovorima na temu predstavljanja LGBTIQ osoba u kinematografiji, gledanja filmova i organizovanja zabava. Ono što je značajno jeste da je OQ-no kolektiv prepoznat od strane drugih LGBTIQ organizacija tako da su do sada surađivale sa udruženjem Kvart i Bh. povorkom ponosa, te da pored podrške Sarajevskog otvorenog centra imaju podršku i navedenih organizacija, ali i Banjalučkog socijalnog centra (BASOC) u čijem prostoru organizuju događaje.

U fokusu rada 2021. godine bila nam je i **regionalizacija LGBTI inkluzivne psihosocijalne podrške i pristupa uslugama mentalnog zdravlja u Bosni i Hercegovini**, a s ciljem stvaranja okruženja u kojem će LGBTI osobe biti ohrabrene i podržane u pristupu sistemima mentalnog zdravlja koji pružaju inkluzivne i senzibilizirane usluge, te jačanja i proširivanja institucionalne i mreže organizacija civilnog društva koje pružaju psiho-socijalnu podršku za LGBTI osobe u BiH.

Organizacije Budi OK iz Banja Luke, Sensus iz Mostara, Omladinski centar Kvart iz Prijedora, Tuzlanski otvoreni centar iz Tuzle i Centar za ženska prava iz Zenice sada su osnažene i počele su proces pružanja besplatne peer-to-peer i psihosocijalne podrške LGBTI osobama u svojim sredinama.

S obzirom na iskazane potrebe za edukacijom, osnaživanjem i osiguranjem dodatnih resursa primarno za stručnjake_inje iz oblasti mentalnog zdravlja i socijalne zaštite, ali i LGBTI osobe i njihove obitelji, u 2021. godini smo izdale_i i priručnik *Od podrške do prihvatanja: Priručnik za inkluzivnu psihološku, psihoterapijsku i druge vidove sveobuhvatne podrške LGBTI osobama*.

Bosansko-podrinjski kanton je 2021. godine usvojio **Gender akcioni plan** koji sadrži mjere usmjerene ka uspostavljanju rodne ravnopravnosti, ali i mjere za osiguranje boljeg tretmana LGBTI osoba, kao što je razvoj smjernica za medićinske radnike_ce za rad sa transrodnim i interspolnim osobama, regulisanje

medicinske i pravne procedure u slučaju interspolnih osoba i organizacija obuka o rodnoj ravnopravnosti i diskriminaciji na osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta. Iste mjere su dio Gender akcionih planova Tuzlanskog i Zeničko-dobojskog kantona koji su također usvojeni 2021. godine, a predložio ih je Sarajevski otvoreni centar.

Naše partnerske organizacije Centar za ženska prava Zenica i Udruženje žena Seka iz Goražda bile su uključene u radne grupe za izradu ovih dokumenata zagovarajući pomenute smjernice.

Sarajevski otvoreni centar organizirao je **edukaciju za predstavnike ce organizacija civilnog sektora koje se bave pitanjem slobode okupljanja** i pokrenuo i koordinira neformalnu koaliciju koju čine organizacije Sarajevski otvoreni centar (SOC), Asocijacija za demokratske inicijative (ADI), Civil Right Defenders (CRD), Transparency International BiH (TI BiH), Bh. povorka ponosa i Harun Išerić. Cilj ove koalicije je zajednički rad civilnog sektora u području ostvarivanja prava na slobodu mirnog okupljanja na različite načine, posebno na izmjeni postojećeg zakonodavstva koje regulira ovu oblast.

U 2021. godini članice **BiH Civil Society Initiative for UPR su osnažene za zajednički monitoring i izvještavanje o zaštiti ljudskih prava i zagovaranje** njihove bolje zaštite kod institucija i međunarodnih organizacija. Održano je nekoliko informativnih sastanaka, razvijen je priručnik za OCD koje će izvještavati u četvrtom ciklusu UPR-a, a razvijen je i UPR nacionalni online monitor - interaktivni alat koji će služiti organizacijama civilnog društva, institucijama i drugim relevantnim akterima kao sveobuhvatan mehanizam za praćenje razvoja Univerzalnog periodičnog pregleda (UPR) u Bosni i Hercegovini, kroz pregled primljenih preporuka i status njihove implementacije.

USPOSTAVLJENO STRATEŠKO PARTNERSTVO SA ISTAKNUTIM AKTERKAMA I AKTERIMA U RAZLIČITIM SEKTORIMA JAVNE I PRIVATNE SFERE ŽIVOTA

- Potpisan Sporazum o saradnji sa Akademijom scenskih umjetnosti Univerziteta u Sarajevu
- 6 lokalnih kompanija dobilo certifikat Excelling in Diversity

Sarajevski otvoreni centar je potpisivanjem **Sporazuma o saradnji uspostavio formalnu saradnju sa Akademijom scenskih umjetnosti Univerziteta u Sarajevu** na osnovu koje je razvijen dokument Smjernice za postupanje u slučajevima uznemiravanja i diskriminacije na osnovu spola, seksualne orijentacije i rodnog identiteta koji je i usvojen od strane Akademije. Osim ovog, Sarajevski otvoreni centar će u narednom periodu organizovati edukacije o seksualnom uznemiravanju i diskriminaciji za nastavno osoblje i studente i studentice ove visokoškolske ustanove.

U saradnji sa **Fakultetom sporta i tjelesnog odgoja Univerziteta u Sarajevu** za studente i studentice smo studente održale i čas „Žene u sportu“ koje su vodile Azra Numanović, sekretarica Ženskog fudbalskog kluba SFK 2000 Sarajevo i Samira Hurem, trenerica.

SOC je **sarađivao i sa udruženjem “Equilibrium - Škola sportskog balansa”** u realizaciji projekta “Inspire Change” čije je cilj bio promoviranje rodne ravnopravnosti u sportu i socijalnog uključivanja djece migranata kroz sportske aktivnosti.

U sklopu projekta **Excelling in Diversity** a kojeg realizira koalicija koju čine Sarajevski otvoreni centar, Udruženje građana za promociju obrazovanja Roma “Otaharin”, Fondacija 787 i People in Need Bosnia and Herzegovina u 2021. godini je **izvršen proces certificiranja 6 lokalnih kompanija**: Vienna osiguranja, McCann, Klika.ba, Unija Smart Accounting, Orbio Beauty BiH, SSST - Univerzitet Sarajevo School of Science and Technology. Kompanija Biona pridružila se obilježavanju 16 dana aktivizma javno podijelivši objavu Sarajevskog otvorenog centra.

2021. godinu bila je značajna jer je **ostvaren kontakt sa religijskim zajednicama** s ciljem iniciranja diskusije o pitanjima rodne ravnopravnosti i LGBTI prava. Održani su početni sastanci sa predstavnicima Rimokatoličke crkve u BiH, a planiran je nastavak ovih aktivnosti i u 2022. godini sa drugim zajednicama.

NOSITELJI I NOSITELJICE DUŽNOSTI I RELEVANTNI PROFESIONALCI I PROFESIONALKE INFORMIRANI SU, ANGAŽIRANI I OSPOSOBLJENI NEOPHODNIM ZNANJIMA I VJEŠTINAMA DA DOPRINOSU IZGRADNJI I ODRŽAVANJU INKLUZIVNOG PRISTUPA LJUDSKIM PRAVIMA U BH. INSTITUCIJAMA I DRUŠTVU

- 20 pravnik_a_ca pohađalo SOC-ovu neformalnu pravnu akademiju i obučeno za rad na zaštiti prava LGBTI osoba, žena i drugih manjinskih grupa
- Određeno 4 kontakt osobe u kantonalnim tužilaštvima Mostar, Trebinje, Tuzla i Zenica
- 20 policajaca_ki i 28 tužitelja_ica, sudija/sutkinja i pravnik_a_ca prošlo obuke o ljudskim pravima LGBTI osoba i mehanizmima njihove zaštite
- 27 stručnjaka_inja iz 10 centara za mentalno zdravlje prošlo treninge o inkluzivnoj psihosocijalnoj podršci LGBTI osobama
- 5 zastupnica kantonalnih skupština u FBiH upoznato sa programom HPV vakcinacije

U 2021. godini je **održana neformalna Pravna akademija Sarajevskog otvorenog centra** koju je uspješno pohađalo 20 pravnika i pravica sa područja cijele BiH. Akademija je održana u četiri modula i to „Govor mržnje i kaznena djela učinjena iz mržnje“, „Sloboda mirnog okupljanja“, „Zabrana diskriminacije“ i „Poštivanje, ostvarivanje i zaštita ljudskih prava i sloboda manjina“, a izrađen je i *Priručnik za pravnike_ice iz oblasti ljudskih prava* čime su se pravnom osoblju učinili dostupnim alati za zastupanje u slučajevima kršenja ljudskih prava u BiH.

Ostvaren je značajan uspjeh u radu sa profesionalnim osobljem iz institucija pravosuđa u BiH. Dosadašnja saradnja i kontinuirane edukacije rezultirale su **imenovanjem 4 kontakt osobe u tužilaštvima Mostar, Trebinje, Tuzla i Zenica za sve LGBTI osobe** kojima bude potrebna pomoć u procesu prijave zločina iz mržnje na osnovu seksualne orijentacije i/ili rodnog identiteta. U 2021. godini održani su i treninzi za policijsko osoblje iz Kantona Sarajevo i Tuzlanskog kantona. **20 policajaca unaprijedilo je znanje za 80% o pitanjima slobode mirnog okupljanja**, nacionalnom zakonodavstvu, međunarodnim standardima, praksama iz regije i iskustvima iz BiH u ovoj oblasti.

Održani su **treninzi sa tužitelje_ice i sudije/sutkinje CEST FBiH i CEST RS i pravnike_ice** o ljudskim pravima LGBTI osoba i mehanizmima njihove zaštite u BiH. Ukupno 28 osoba koje je pohađalo treninge iskazale_i su da im je znanje o temi povećano za preko 90%.

27 profesionalaca_ki iz javnih ustanova koje pružaju psihosocijalnu zaštitu i to centara za mentalno zdravlje Čelić, Čelinac, Kladanj, Laktaši, Maglaj, Mostar, Tuzla, Zavidovići, Zenica i Živinice i centara za socijalni rad Banovići, Banja Luka, Breza, Dobož, Kalesija, Kladanj, Maglaj, Prnjavor, Teočak, Tuzla, Vareš i Zenica, **prošlo je treninge iz pružanja inkluzivne psihosocijalne podrške i pristupa uslugama mentalnog zdravlja LGBTI osobama** u njihovim sredinama.

5 zastupnica kantonalnih skupština iz Federacije BiH na jednodnevnom događaju u oktobru 2021. godine su **upoznate sa programom HPV vakcinacije** i važnosti dostupnosti HPV vakcina za žene i muškarce u BiH. Događaj je organizovan u skladu sa našim ciljem obrazovanja političara i političarki o ljudskim pravima LGBTI osoba i žena.

III JAČANJE VRIJEDNOSTI LJUDSKIH PRAVA, RAVNOPRAVNOSTI I INKLUZIJE U BH. DRUŠTVU I JAVNOM DISKURSU

JAVNOST JE INFORMIRANA I ANGAŽIRANA U PROMOVIRANJU VRIJEDNOSTI, STANDARDA I KONKRETNIH AKCIJA U SVRHU UNAPREĐENJA LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA

- Sprovedene 3 medijske kampanje sa fokusom promovisanja prava na slobodu okupljanja, prava transrodnih osoba u BiH i regulisanja seksualnog uznemiravanja kroz krivične zakone u BiH koje su dosegle 332.340 osoba.
- 253 objave na portalima lgbti.ba i soc.ba

Sarajevski otvoreni centar uspješno je implementirao **tri medijske kampanje u 2021.**

Kampanja o slobodi okupljanja sastojala se od infografika i članaka koji su tematizirali aktuelni zakonodavni okvir u vezi sa pravom na slobodu okupljanja u BiH i preporuke za unapređenje dosadašnje prakse. Sadržaj kampanje predstavio je glavne dijelove publikacija Sarajevskog otvorenog centra: „Cijena protesta: Prakse nadležnih institucija u oblasti slobode okupljanja u BiH“ i „Sloboda okupljanja u labirintu zakona: Analiza bh. zakonodavstva o slobodi okupljanja“

Povodom Međunarodnog dana vidljivosti transrodnih osoba, u martu 2021. godine proveli smo **kampanju o pravima trans osoba u BiH** putem društvenih mreža, s ciljem podizanja svijesti o problemima sa kojima se suočavaju trans osobe. Kampanja se sastojala od nekoliko video zapisa i vizuala kroz koje su objašnjeni trans identiteti, kao i osnovna terminologija i problemi trans osoba. Trans osobe i njihovi roditelji također su bili dio kampanje, kao i medicinski_e radnici_e koji_e rade sa trans osobama, koji-e su podijelili_e vlastita iskustva.

Potaknuti **svjedočenjima o seksualnom nasilju** objavljenim na Facebook stranici "Nisam tražila", shvatili smo da se veliki broj žrtava seksualnog nasilja ne usuđuje podijeliti svoja iskustva ili traže pomoć od roditelja, a ako i traže, često ne nailaze na razumijevanje. To nam je bila motivacija da **napravimo video za roditelje**, koji objašnjava šta da radimo ako vaše dijete doživi nasilje, kako reagovati i koji je najbolji način pomoći. Kampanja je realizovana u cilju zaganjanja izmjena krivičnih zakona u BiH u skladu sa Istanbulsom konvencijom.

Na našim portalima **lgbti.ba** i **soc.ba** u 2021. godini objavljeno je 253 članka kojima smo informisale_i javnost o aktivnostima Sarajevskog otvorenog centra i događajima, aktivnostima, problemima i potrebama vezanim za LGBTI prava, aktivizam i kulturu. Na portalu **lgbti.ba** bilo je angažovano 8 osoba. Osim ovih, na portalu **eu-monitoring.ba** redovno smo objavljivali reakcije, članke i publikacije koje prate rad ove Inicijative i odgovor civilnog društva na stepen napretka BiH u evropskim integracijama.

ORGANIZIRANE I KOORDINIRANE ZAJEDNIČKE AKCIJE I ODGOVORI CIVILNOG DRUŠTVA I AKTIVISTICA I AKTIVISTA NA PROMJENE U OBLASTI LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA U BIH

Sarajevski otvoreni centar nastavio je imati **koordinirajuću ulogu u radu mreža: Inicijativa za monitoring evropskih integracija BiH, BiH Civil Society Initiative for UPR, Koalicija za borbu protiv govora mržnje i zločina iz mržnje BiH i Excelling in Diversity**, članstvo u mrežama **Ženska mreža BiH, Inicijativa Građanke za ustavne promjene**, te je aktivno pružao podršku radu neformalne inicijative Nisam tražila.

Inicijativa za monitoring evropskih integracija Bosne i Hercegovine nastavila je sa aktivnostima na davanju doprinosa praćenju reformi, primjene politika, zakona i standarda EU. Objavili smo Alternativni izvještaj za 2019-2020 o aplikaciji Bosne i Hercegovine za članstvo u Evropskoj uniji: Politički kriteriji, pružajući perspektivu civilnog društva o napretku. Osim ovog Izvještaja, Inicijativa je objavila dvije politike i nastavila da informiše javnost o temama vezanim za integracije/reforme i opštoj političkoj situaciji u zemlji putem članaka i otvorenih pisama koje je objavila.

BiH Civil Society Initiative for UPR, koju koordinira Sarajevski otvoreni centar, nastavila je sa zajedničkim aktivnostima u vezi sa izvještavanjem i doprinosom civilnog društva u procesu praćenja preporuka Univerzalnog periodičnog pregleda (UPR). Na početku 2021. godine održana je velika multistakeholder konferencija o učešću organizacija civilnog društva i odgovornosti institucija za UPR, objavljene su dvije publikacije i održano niz informativnih sastanaka s ciljem jačanja kapaciteta organizacija članica UPR inicijative, a kako bi se osigurala efikasna zaštita ljudskih prava kroz praćenje, izvještavanje i zagovaranje.

U saradnji sa partnerskim organizacijama Tuzlanski otvoreni centar, Centar za mlade Kwart Prijedor i Bh. povorka ponosa 2021. zajednički su organizovane aktivnosti kojima se obilježili 31. mart - Dan vidljivosti transrodnih osoba i 17. maj - Međunarodni dan borbe protiv homofobije, bifobije i transfobije IDAHOBIT.

Ženska mreža podržala je inicijativu SOC-a o ukidanju poreza na higijenske proizvode (za žene i djecu) i zajednički se oglasila u slučaju neadekvatne odluke Tužilaštva u slučaju silovanja zahtjevajući da se silovanje definiše kao spolni odnos bez dobrovoljnog pristanka žrtve i dalje ukazala ne adekvatno postupanje u procesu. SOC je također imao aktivnu ulogu u inicijativi "Podijelimo od-

govornost ravnopravno” koja zagovara svoje prijedloge za izmjenu i dopunu Izbornog zakona BiH Komisiji za ostvarivanje ravnopravnosti polova Parlamenta BiH i Interresornoj radnoj grupi za izmjenu izbornog zakonodavstva BiH.

Koalicija za borbu protiv govora mržnje i zločina iz mržnje reagovala je na napad na osobe u pokretu u Bihaću, zahtijevajući da se okvalifikuje kao zločin iz mržnje.

Koalicija Excelling in Diversity organizovala je akciju naziva “Stani u moje cipele” čiji je cilj bio da aktivisti_kinje iz civilnog sektora i građani_ke prolaznici_e kroz audio zapise unutar zatvorene kabine dožive negativna iskustva sa kojima se LGBTIQ osobe suočavaju svakodnevno u javnom prostoru.

RELEVANTNE, NA DOKAZIMA ZASNOVANE I TAČNE INFORMACIJE O STANJU LJUDSKIH PRAVA, POSTOJEĆEM PRAVNOM I INSTITUCIONALNOM OKVIRU, KAO I O AUTENTIČNIM ISKUSTVIMA LGBTI OSOBA, ŽENA I MUŠKARACA U BIH, PRIKUPLJAJU SE, OBRAĐUJU I OBJAVLJUJU

- Objavljeno istraživanje o socio-ekonomskom položaju LGBTI osoba u BiH
- Objavljena 3 redovna godišnja izvještaja o stanju ljudskih prava LGBTI osoba i žena, te napretku BiH u evropskih integracijama
- Objavljeno 8 priručnika za nositelje_ice dužnosti, profesionalno osoblje iz javnog, privatnog i civilnog sektora iz oblasti psihosocijalne i pravne podrške, slobode okupljanja, evropskih integracija i UPR-a

U toku 2021. godine Sarajevski otvoreni centar sproveo je **istraživanje Socio-ekonomski položaj lezbijki, gejeva, biseksualnih, transrodnih i interseksualnih osoba u Bosni i Hercegovini** čiji je cilj bio prikupiti i analizirati podatke o položaju LGBTI osoba u sferi obrazovanja, tržišta rada, stambenih politika i načina na koji prilike i mogućnosti oblikuju njihov socio-ekonomski položaj. Anketa je provedena na teritoriji cijele BiH i obuhvatila je 1300 ispitanika/ispitanica, a istraživanje je identificiralo ozbiljne nedostatke kojima su izložene LGBTI osobe po osnovu seksualne orijentacije, rodnog identiteta i spolnih karakteristika.

Objavljena su i **tri redovna godišnja izvještaja**, i to:

1. Narandžasti izvještaj 6: Izvještaj o stanju ljudskih prava žena u Bosni i Hercegovini u 2020. godini
2. Rozi izvještaj 2021: Godišnji izvještaj o stanju ljudskih prava LGBTI osoba u Bosni i Hercegovini
3. Alternativni izvještaj o aplikaciji Bosne i Hercegovine za članstvo u Evropskoj uniji za 2019-2020: Politički kriteriji

S ciljem informisanja i jačanja kapaciteta nositelja_ica dužnosti, različiti profesionalaca_ki iza javnog, privatnog i civilnog sektora da doprinose izgradnji inkluzivnog pristupa ljudskim pravima, izrađeno je i **objavljeno 8 priručnika**, i to:

1. Od podrške do prihvatanja: Priručnik za inkluzivnu psihološku, psihoterapijsku i druge vidove sveobuhvatne podrške LGBTI osobama
2. Smjernice za organizaciju javnih okupljanja za civilni sektor
3. Priručnik za uključivanje LGBTIQ perspektive u rad organizacija civilnog društva
4. Instrument za praćenje preporuka Univerzalnog periodičnog: Pregled organizacija civilnog društva u BiH
5. Univerzalni periodični pregled - Priručnik za organizacije civilnog društva u BiH
6. Priručnik za pravnike_ce iz oblasti ljudskih prava
7. Preporuke za unapređenje Zakona o sukobu interesa BiH
8. Odnos BiH i EU: Kako do potpunog poštivanja ljudskih prava migranata i tražitelja azila

U 2021. godini je razvijen **UPR nacionalni online monitor, interaktivni alat** koji organizacijama civilnog društva iz BiH Civil Society Initiative for UPR, institucijama i drugim relevantnim akterima služi kao sveobuhvatan mehanizam za praćenje implementacije preporuka Univerzalnog periodičnoga pregled (UPR) u Bosni i Hercegovini.

Prethodna godina bila je fokusirana i na **unapređenje sistema Sarajevskog otvorenog centra za prikupljanje podataka** o slučajevima diskriminacije, govora mržnje i zločin iz mržnje prema LGBTI osobama, a u planu je razvijanje alata za praćenje poštivanja prava na slobodu okupljanja u BiH i implementaciju mjera iz kantonalnih GAP-ova.

U saradnji sa Austrijskim kulturnim forumom u oktobru smo u Muzeju književnosti i pozorišne umjetnosti Bosne i Hercegovine **otvorili fotografsku izložbu "Guarding Lions"** autorice Elodie Grethen, koja prikazuje borbu za feminističku i queer ravnopravnost u Bosni i Hercegovini i nudi savremeni prikaz aktivista/aktivistica, umjetnika/umjetnica i ljudi koji svojom seksualnom orijentacijom ili rodnim identitetom dovode u pitanje tradicionalne obrasce rodnih podjela u poslijeratnom društvu.

KOMUNIKACIJE

Sarajevski otvoreni centar vodi, kreira sadržaj i komunicira putem tri web stranice: organizaciona web stranica www.soc.ba, www.lgbti.ba kao prvi news portal namijenjen prvenstveno LGBTI zajednici u Bosni i Hercegovini i njenom informisanju o događajima, aktivnostima i problemima vezanim za LGBTI prava i kulturu, te web stranicom Inicijative za monitoring evropskih integracija: www.eu-monitoring.ba.

Tokom 2021. godine, ove tri stranice su zabilježile ukupno 160.000 jedinstvenih posjeta.

58 451

www.soc.ba

98 994

www.lgbti.ba

10 135

www.eu-monitoring.ba

10 589

Broj pratilaca/teljki na Facebooku SOC-a

1 923

Broj pratilaca/teljki na Instagramu SOC-a

1 899

Broj pratilaca/teljki na Twitteru SOC-a

3 130

Broj pratilaca na Facebooku lgbti.ba

4 154

Broj pratilaca/teljki na Facebooku Inicijative

625

Broj pratilaca/teljki na Twitteru Inicijative

Teme koje obrađuje i na kojima radi Sarajevski otvoreni centar su imale svoju vidljivost i kroz medijsko izvještavanje. Kroz sistem *press clippinga*, samo se ključna riječ *Sarajevski otvoreni centar* spominje u 147 medijskih objava odnosno priloga, a 7 članova/ca tima su zabilježile/i pojavljivanje u ukupno 78 objava.

10 medija koji su tokom 2021. godine najviše izvještavali o Sarajevskom otvorenom centru

Fena.ba	21 objava
Klix.ba	11 objava
Oslobođenje	11 objava
Oslobođenje.ba	10 objava
Radiosarajevo.ba	8 objava
Fokus.ba	8 objava
Bljesak.info	7 objava
Face.ba	5 objava
6yka.com	5 objava
Depo.ba	4 objave

Sarajevski otvoreni centar nastavlja svoj medijski rad kroz kreiranja jedinstvenog sadržaja na portalu *lgbti.ba* i nuđenje tog sadržaja drugim medijima, medijske kampanje, saopštenja i gostovanja, kao i strateška partnerstva s ključnim TV, radio, štampanim i online medijima.

FINANSIJE

Dvije hiljade dvadeseti prve godine smo krenule/i s realizacijom organizacijske strategije za period 2021-2023, uz redovnu, godišnju procjenu rezultata putem Okvira za procjenu rezultata (Results Assessment Framework) i mjerenje 60 indikatora kojim bilježimo svoje rezultate i ishode.

Tokom 2019. i 2020. godine obezbijedena su sredstva za planirane troškove, a prilivi tokom godina se mogu pratiti u tabeli ispod.

Primljena sredstva (prilivi)	KM	EUR	Rast/pad (%)	Komentari
Primljena sredstva u 2007.	-	-		bez priliva
Primljena sredstva u 2008.	104,318	53,337		
Primljena sredstva u 2009.	55,554	28,404	-47%	
Primljena sredstva u 2010.	123,904	63,351	123%	
Primljena sredstva u 2011.	218,011	111,467	76%	
Primljena sredstva u 2012.	493,607	252,377	126%	
Primljena sredstva u 2013.	448,008	229,063	-9%	
Primljena sredstva u 2014.	841,295	430,147	88%	
Primljena sredstva u 2015.	1,151,727	588.869	37%	
Primljena sredstva u 2016.	506,157	258,794	-56%	
Primljena sredstva u 2017.	951,773	486,634	88%	
Primljena sredstva u 2018.	793,825	405,876	-17%	
Primljena sredstva u 2019.	875,541	447,657	10%	
Primljena sredstva u 2020.	934,174	477,636	7%	
Primljena sredstva u 2021.	1,070,820	547,502	15%	
Ukupna primljena sredstva za period 2007-2021	8,568,715	4,381,114		

Tabela: Rast/pad primljenih sredstava (priliva) kroz godine

	KM	EUR
Neurošena sredstva (balans) za 2020.	245.728	125,639
Primljena sredstva od međunarodnih donatora u 2021.	1.019.598	521.312
Primljena sredstva iz drugih izvora u 2021.	51.222	26.189
Ukupna sredstva na raspolaganju za 2021.	1.316.548	673.140

Tabela: Ukupna sredstva na raspolaganju za 2021. godinu

Tokom godina smo uspjele/i povećati udio *core funding-a* u organizacijskom budžetu, koji je u 2021. godini iznosio 72%. U listi ispod navedeni su najvažniji donatori u 2021. godini.

Donatori u 2021.	KM	EUR
Švedska međunarodna razvojna agencija (SIDA)	454.430	232.346
Sigrid Rausing Trust	154.273	78.879
Fond otvoreno društvo BiH	74.191	37.933
EIDHR	71.986	36.806
Nacionalni fond za demokratiju (NED)	65.846	33.667
Nizozemska ambasada Sarajevo/MATRA program	56.349	28.811
Fond za jednakost/Equality Fund (Kanada)	53.271	27.237
Nizozemska ambasada Sarajevo/Fond za ljudska prava	36.238	18.528
USAID Inspire	23.997	12.270
ViiV Healthcare UK Ltd.	12.265	6.271
Fondacija lokalne demokratije (FLD)	4.200	2.147
Omladinski resursni centar/CAT	345	176
Ostali donatori	12.207	6.241
Ukupni prilivi od međunarodnih donatora	1.019.598	521.312
Donacije i članarine	7.866	4.022
Priliv od komercijalnih djelatnosti	43.356	22.167
Ukupni prilivi u 2021.	1.070.820	547.501

Tabela: Primljena sredstva (prilivi) u 2021. godini

Od uvođenja fiskalne kase u oktobru 2020. godine i nuđenja komercijalnih usluga u skladu sa statutom SOC-a, u 2021. smo **od komercijalnih aktivnosti prihodovali 43.356 KM**, i time ostali ispod nivoa ulaska u sistem PDV-a.

	KM	EUR	%
Troškovi za bruto plate uposlenika/ca	474.926	242.826	45%
Uredski troškovi (zakup, režije, održavanje, čišćenje, uredski materijal)	41.360	21.147	4%
Komunikacijski troškovi (telefon i internet)	2.251	1.151	0%
Putni troškovi uposlenika/ca	2.854	1.459	0%
Bankovne provizije	6.361	3.252	1%
Računovodstvene, revizorske i pravne usluge	29.764	15.218	3%
Troškovi za projektne aktivnosti	494.443	252.805	47%
Nabavke stalnih sredstava	11.267	5.761	1%
Ukupna potrošnja u 2021.	1.063.225	543.618	100%

Tabela: Potrošnja u 2021. godini

	KM	EUR
Ukupna sredstva na raspolaganju za 2021.	1.316.548	673.140
Ukupna potrošnja u 2021.	1.063.225	543.618
Neurošena sredstva (balans) za 2021/ Preneseno u 2022.	253.323	129.522

Tabela: Neurošeni balans za 2021.

Saznajte više o našim finansijama u Revizorskom izvještaju za 2021. godinu, koji će od maja 2022. biti dostupan na našoj web stranici.

Revizorski izvještaj, zajedno sa drugim izvještajima, možete downloadovati na www.soc.ba -> **O nama** -> **Izvještaji**.

RAZVOJ ORGANIZACIJE

Tokom 2021. godine, Sarajevski otvoreni centar je doživio promjene unutar samog tima, ali i upravljačkih struktura. Vladana Vasić, Aida Malkić i Rasim Ibrahimagić kao bivši članovi/ce tima koji su nastavili svoje uspješne profesionalne karijere van Sarajevskog otvorenog centra, pridružile/i su se Skupštini Udruženja. Kroz novo zapošljavanje timu se u ulogama operativne rukovoditeljice te rukovoditelja programa i zagovaranja našli Dajana Bakić i Darko Pandurević. Pored toga, programskom timu Sarajevskog otvorenog centra su se pridružili Edo Kanlić i Amil Brković kao programski koordinatori.

Pored toga, Matej Vrebac se pridružio programskom timu kao mladi profesionalac.

Krajem 2021. godine, Sarajevski otvoreni centar je prošao kroz Procjenu organizacijskih performansi (POP) u okviru komponente Razvoja organizacijskih kapaciteta (ROK) USAID/INSPIRE programa, te nam je dodijeljena ocjena 7.81 kao indeks procjene organizacijskih performansi, čime je organizacija stekla status stabilnog lidera. Indeks procjene organizacijskih performansi (POPI) i certifikat vrijede tri naredne godine. Procjena organizacijskih performansi je uključivala procjenu performansi u četiri oblasti: odnos organizacije prema samoj sebi, odnos organizacije prema prema ciljnoj grupi, odnos organizacije prema interesnim stranama i odnos organizacije prema zajednici. Tokom 2022. godine, uz mentorstvo KULT-a, SOC će pristupiti realizaciji odabranih preporuka, koje će se primjenjivati u poslovanju kroz formalizirane i sistematične metodologije rada.

U kontekstu izgradnje kapaciteta pojedinačnih vještina i znanja članova/ica tima, u skladu sa strateškim ciljem 2.2. *Organizacije, inicijative i aktivisti i aktivistice koje se bave ljudskim pravima, LGBTI pitanjima i ženskim pravima širom BiH osposobljene su da pružaju usluge i zagovaraju na lokalnom, regionalnom i nacio-*

nalnom nivou, te alociranim sredstvima u organizacionom budžetu i kroz programe partnera i donatora, (Aktivnosti sa ciljem podrške tekućem razvoju, održavanju i jačanju SOC-a kao organizacije također su ovdje uključene) tokom 2021. godine. Administrativno-finansijski tim je učestvovao u obukama i treninzima na teme finansijske održivosti, korištenje službenog vozila i druge pogodnosti u kontekstu izmjene zakona o porezu na dohodak, uvođenja i izdavanja digitalnog kvalifikovanog potpisa. Programski tim je jačao svoje znanje kroz oblasti rodne ravnopravnosti, rodno zasnovane diskriminacije na radu, standarda građanskog učešća i ključnih koncepata/praktičnih alata participativne demokratije te na regionalno relevantne teme porodičnog života LGBTIQ osoba. Pored unapređenja znanja, uložili/e smo i u jačanje vještina i procesa, te smo u saradnji sa članovima/cama Upravnog odbora organizovali tzv. Policy Coffee sesije usmjerene na poboljšanje procesa, tehnika i pristupa u zagovaranju i razvijanju policy rješenja, a uz podršku core donatora/partnera članovi/ce tima su pohađale/i i treninge monitoringa i evaluacije.

Kako bismo unaprijedili i naše komuniciranje ka interesnim stranama i ciljnim grupama (publikama), koordinatorica za komunikacije je pohađala digitalnu akademiju namijenjenu PR osobama u nevladinim organizacijama, gdje je imala priliku jačati svoje znanje o kreiranju i provođenju online kampanja.

Uprkos određenim promjenama unutar tima, Sarajevski otvoreni centar je zadržao iznimno visok kvaliteta rada i rezultata, kredibilnost te ekspertizu u oblastima koje se tiču rodne ravnopravnosti, prava LGBTI osoba, govora i zločina iz mržnje i diskriminacije, ali i procesa kao što su izrada javnih politika i zakonskih rješenja, zagovaranje, izgradnja kapaciteta, te dobro finansijsko i upravljanje ljudskim resursima/potencijalima. To pokazuje i traženost ekspertize koja postoji unutar tima SOC-a od strane drugih organizacija civilnog društva podjednako kao i iz institucija, te od strane šire javnosti. U prilog tome govori i činjenica da je niz članova/ica tima je tokom 2021. godine facilitirao i vodio niz radionica iz navedenih oblasti.

POGLED U BUDUĆNOST

Pored aktivnosti koje se tiču daljnjeg zagovaranja u oblastima pravnog priznavanja rodnog identiteta i pokrivanja troškova medicinske prilagodbe spola, istospolnih partnerstava, slobode okupljanja u kantonima u FBiH i u RS-u, tokom 2022. godine, u oblasti prava LGBTI osoba analizirat ćemo i **započeti rad na suzbijanju tzv. konverzivnih terapija** kroz mapiranje, istraživanje, rad sa profesionalcima/kama mentalnog zdravlja, pravosudnim organima, vjerskim zajednicama, nadležnim resorima ministarstava zdravstva i organima uprave i kampanja.

Novina u oblasti zagovaranja za prava trans osoba, ali i generalnog pristupa SOC-a zagovaranju jeste uključivanje roditelja trans osoba i samih trans osoba i zajednice u direktne konsultacije i zagovaranje pred predstavnicima/cama relevantnih institucija.

Takođe namjeravamo **adresirati pitanja dostupnosti HIV testiranja**, kako za LGBTI osobe, tako i generalno, kroz sastanke sa predstavnicima/cama Kliničkog centra u Sarajevu, federalnim Ministarstvom zdravlja i kroz upućivanje poslaničkih pitanja u federalnom Parlamentu, kao i kroz follow up aktivnosti na državnom nivou kada je u pitanju Strategija za odgovor na HIV/AIDS.

U oblasti rodne ravnopravnosti i ženskih ljudskih prava, nastavljamo zagovaranje za usvajanje (LGBTI inkluzivnih) kantonalnih GAP-ova u kantonima u kojima se to još nije desilo, kao i na pitanjima usklađivanja domaćeg krivičnog zakonodavstva sa Istanbulskom konvencijom, u saradnji s drugim relevantnim domaćim i stranim akterima. Novina će biti zagovaranje za **roditeljsko odsustvo na bazi završenog SOC-ovog istraživanja, u saradnji sa sindikatima, udruženjima poslodavaca i relevantnim institucijama i drugim organizacijama civilnog društva**. Pored toga, očekuje se da će SOC krajem 2022. godine **započeti rad na pitanjima reproduktivnih i seksualnih prava i zdravlja žena**, kroz kreiranje jake zagovaračke koalicije i feminističkih i drugih lateralnih

aktera/ki u kao odgovor na **narušavanje prava na izbor i pristup abortusu** te kroz postavljanje pitanja abortusa na agendu donositelja/ki odluka kao pitanja ljudskih prava žena i osnovne medicinske skrbi.

Kako bismo ojačali korištenje razvijenih online alata za praćenje UPR preporuka, kao i za praćenje stanja u oblasti slobode okupljanja, organizovat ćemo kontinuirano informisanje i prezentacije alata kako bismo osigurali/e njihovo korištenje među organizacijama civilnog društva. Pored toga, SOC-ov interni sistem dokumentacije kršenja ljudskih prava LGBTI osoba **namjeravamo proširiti dodatnim alatima za praćenje online govora mržnje, ali i štetnih narativa zasnovanih na predrasudama, stereotipima** koristeći online alate kao što su *CrowdTangle* i *Pulsar*.

Nastavljamo i sa treninzima sa budućim policijskim službenicima/cama na temu slobode okupljanja, sa predstavnicima/cama pravosuđa na teme diskriminacije, govora i zločina iz mržnje - koji nam istovremeno služe za obučavanje budućih kontakt osoba za sve LGBTI osobe kojima bude potrebna pomoć u procesu prijave zločina iz mržnje na osnovu seksualne orijentacije i/ili rodnog identiteta; javne uprave o dobrim praksama pravnog prepoznavanja rodnog identiteta, sa profesionalcima/kama iz oblasti mentalnog zdravlja o LGBTI inkluzivnoj psihosocijalnoj podršci, o ljudskim pravima LGBTI osoba i žena za pravnike/ce, te sa medicinskim osobljem o trans inkluzivnoj medicinskoj njezi, kao i stručnjacima/kama iz oblasti ginekologije i endokrinologije vezano za medicinsku njegu žena. Neke od naših ranijih programa kao što su **Feministička škola Žarana Papić i Akademija ravnopravnosti ćemo unaprijediti kroz dodavanje snažne policy komponente i alumni programa**. Nastavak Feminističke škole Žarana Papić očekujemo tokom 2023. godine.

Festival Kvirhana kojeg organizujemo zajednički sa Tuzlanskim otvorenim centrom, kao nasljednica festivala Merlinka u Sarajevu, tokom 2022. godine će doživjeti svoje drugo izdanje sredinom juna u Sarajevu, a zatim i početkom jula u Tuzli. Nastavljamo redovna druženja i aktivnosti za zajednicu kroz psihosocijalnu i pravnu podršku, koja je zahvaljujući EIDHR projektu *Regionalizacija LGBTI inkluzivne psihosocijalne podrške i pristupa uslugama mentalnog zdravlja u Bosni i Hercegovini*, kao i aktivnosti na jačanju neformalnih grupa i LGBTIQ organizacija širom Bosne i Hercegovine kroz mentorski pristup, pravnu, finansijsku, tehničku i druge vrste podrške. Tokom 2022. godine ćemo započeti i **proces uspostavljanja plana i finansijske strukture za inkluzivan i LGBTI friendly prostor u Sarajevu**, koji bi mogao odgovoriti na dosad neodgovorene potrebe zajednice, a u saradnji za lokalnim vlastima, privrednim sektorom i širom zajednicom.

Kroz sve ove aktivnosti, nastaviti ćemo jačati saradnju sa privrednim sektorom, religijskim zajednicama, sportskim udruženjima te akademskom zajednicom, ali i u saradnji sa influencerima i opinion-makerima, s kojima testiramo nove pristupe interseksionalnog aktivizma. Planiramo uspostaviti **održivi model certificiranja biznisa za certifikat Excelling in Diversity (Izvrsnost u različitosti)** sa našim partnerima u D&I koaliciji.

U oblasti rada Inicijative za monitoring evropskih integracija uvodimo novine kroz **European Classroom Lectures za studente/ice društvenih nauka širom BiH**, novi **kvartalni newsletter Inicijative**, te nastavljamo širiti mrežu evropskih parlamentaraca za ljudska prava, vladavinu prava i demokratizaciju, kroz - između ostalog - i **zagovarački događaj u Briselu**.

Nastavljamo i napore u proizvodnji znanja i relevantnih informacija o stanju ljudskih prava, postojećem pravnom i institucionalnom okviru, kao i o autentičnim iskustvima LGBTI osoba, žena i muškaraca u BiH. Dvije značajne publikacije koje namjeravamo producirati tokom 2022. godine jesu izdanje Žene za BiH prilagođeno za djecu, u saradnji sa Ženama BiH, te **zbornik o queer čitanjima religije**. Rad na prikupljanju građe za mapiranje queer historije se nastavlja tokom 2022. godine, te se očekuje publikacija u 2023. godini. Nastavit ćemo komunicirati sa javnostima kroz postojeće kanale (soc.ba, lgbti.ba i eu-monitoring.ba), te ćemo tokom 2022 **tri ključne kampanje fokusirati na pitanja mentalnog zdravlja LGBTIQ osoba, Opće izbore, te na pitanje roditeljskog odsustva**.

SKUPŠTINA SARAJEVSKOG OTVORENOG CENTRA:

Marinha Barreiro, Lejla Huremović, Rasim Ibrahimagić,
Vladana Vasić, Aida Malkić

UPRAVNI ODBOR SARAJEVSKOG OTVORENOG CENTRA:

Aida Spahić, Adnan Kadribašić, Adrijana Hanušić Bećirović,
Midhat Izmirlija i Elmaja Bavčić

TIM SARAJEVSKOG OTVORENOG CENTRA:

Emina Bošnjak - Izvršna direktorica
Kontakt: emina@soc.ba

Dajana Bakić - Operativna rukovoditeljica
Kontakt: dajana@soc.ba

Darko Pandurević - Rukovoditelj programa i zagovaranja
Kontakt: darko@soc.ba

Jozo Blažević - Koordinator programa
Kontakt: jozo@soc.ba

Delila Hasanbegović - Koordinatorica programa
Kontakt: delila@soc.ba

Amina Dizdar - Koordinatorica programa
Kontakt: amina@soc.ba

Amina Imamović - Koordinatorica programa
Kontakt: amina.imamovic@soc.ba

Amil Brković - Koordinator programa
Kontakt: amil@soc.ba

Edo Kanlić - Koordinator programa
Kontakt: edo@soc.ba

Nejra Agić - Koordinatorica za komunikacije
Kontakt: nejra@soc.ba

ADMINISTRACIJA I FINANSIJE

Marina Jovović - Rukovoditeljica finansija i administracije
Kontakt: marina@soc.ba

Dina Vilić - Viša finansijska i administrativna koordinatorica
Kontakt: dina@soc.ba

Andrea Djaković - Administrativno-operativna koordinatorica
Kontakt: andrea@soc.ba

MLADI PROFESIONALCI_KE

Matej Vrebac
Kontakt: matej@soc.ba

